

Hvordan reagere på hatprat?

Læringsmål

- Øke forståelsen for hva hatefulle ytringer er og hvordan det rammer
- Reflektere rundt ulike strategier for å reagere på hatefulle ytringer
- Styrke holdninger som ansvarlighet og åpenhet for mangfold.
- Styrke ferdigheter som kritisk tenkning, kommunikasjon, empati og samarbeidsevne.
- Økt bevissthet om menneskerettigheter og verdier som ytringsfrihet, mangfold og rettferdighet.

Tidsbruk 30-45 minutter

Antall deltakere 15-30 stk

Nødvendig utstyr

- Dialogduk til hvordan reagere på hatprat (En plakat hvor hvert hjørne er et alternativ (SVARE, RAPPORTERE, IGNORERE, FORTELL VENNER). I midten kan man legge situasjonen gruppa skal diskutere.
- Post-its
- Penner

Tenk igjennom hvilke påstander som passer/ikke passer for gruppen du skal gjennomføre aktiviteten med:

- Er gruppen trygge på hverandre, og vante til å diskutere med hverandre?
- Er det noen temaer som vil skape sterk debatt? Hvordan vil du håndtere det?

Fremgangsmåte

Introduksjon

1. Del elevene i grupper på fire elever.
2. Begynn med å fortelle at nå skal vi lære litt om hva hatefulle ytringer er og utforske muligheter for hvordan vi kan reagere på hatefulle ytringer. Spør deltakerne hva de tenker på når de hører begrepet «hatefulle ytringer». Be dem diskutere det i små grupper. Spør noen av gruppene hva de har diskutert, og noter stikkord på tavle/flip-over. Led elevenes svar inn i definisjonen fra introteksten i dette kapittelet.
3. Hver gruppe får hver sin dialogduk, hvor hver elev har ansvar for hvert sitt hjørne.

Hoveddel

Forklar ett trinn av gangen:

4. Presenter gruppene for dialogduken. Hver elev i en gruppe har ansvar for sitt hjørne (IGNORER, RAPPORTER, FORTELL VENNER, SVAR), snakk med dem om hva de ulike innebærer, og be gjerne om innspill. Hvem kan man snakke med, rapportere til, hvordan gjør man det?
5. Forklar at du nå skal lese opp en og en tenkt situasjon. Deltagerne skal jobbe nå individuelt: tenke igjennom hvilke fordeler og ulemper deres alternativ har i situasjonen, og skriv det på en post it-lapp.

6. Når to minutter har gått, ber du alle etter tur presenterer det de har notert på lappen sin til de andre på gruppa.
7. Når alle har gjort det, skal gruppa skal komme frem til enighet om hvilket alternativ de synes er det beste. Alternativet skal begrunnes med fordeler og ulemper.
8. Det er viktig å være nøye med tiden. Bruk gjerne synlig timer (se fx. Online countdown) for hvert ledd i øvelsen.
9. Spør flere av gruppene:
 - a. Hvilket alternativ har dere valgt, og hvorfor?
 - b. Hvorfor har dere ikke valgt....? Og hvorfor?
 - c. Hva er de viktigste konsekvensene av valget dere har tatt?
 - d. Hvilke metoder ville dere tatt i bruk for å gjøre det dere skal?
 - e. Har det vært uenighet i gruppa/vanskelig å velge? Hvorfor?
 - f. Dersom noen velger «ignorere» gjentatte ganger: Finnes det tilfeller hvor det beste alternativet er å ignorere det som blir sagt? Finnes det andre tilfeller hvor det ikke er lurt å ignorere hatefulle ytringer?
 - g. Dersom du hadde vært den som mottok hatefulle ytringer. Hva skulle du ønske at andre gjorde?
 - h. Etter at flere grupper har svart: Vil noen nå endre synspunkt/har noen blitt uenige i gruppas beslutning? Hvorfor?
10. Gjenta sekvensen i 3 og 4 for flere situasjoner. Husk å snu på dialogduken underveis slik at elevene får forsvare ulike alternativer.

11. Avsluttende refleksjon

Forslag til spørsmål:

- Hvorfor tror dere vi gjorde denne aktiviteten?
- Var det noe som overrasket dere?
- Hva kan være konsekvensen hvis vi ikke reagerer på hatefulle ytringer?
 - Konsekvenser for den som mottar hatefulle ytringer i et enkelttilfelle?
 - Konsekvenser for samfunnet generelt: hva skjer når hatefulle ytringer normaliseres?
- Kan det å reagere på hatefulle ytringer knyttes til det å være en god medborger?
- Kan dere bruke noe av det vi har snakket om i hverdagen deres?

Ønsker du å knytte øvelsen til 22. juli?

I samtalen om konsekvenser av hatefulle ytringer kan man snakke om sammenhengen mellom hatefulle ytringer og hatvold. Det er ikke alle hatefulle ytringer som fører til hatvold. Men når hatvold blir begått, så skjer det som regel i en kontekst med hatefulle ytringer.

Dere kan også samtale om hatefulle ytringer mot overlevende fra terrorangrepet på Utøya, og hvilke konsekvenser det kan ha.

Situasjoner (velg ut noen fra lista under, eller lag egne):

- 1) En som heter Per og går i klassen din har lagt ut en video av seg og kjæresten sin som heter Thomas på TikTok. Noen har kommentert «Jævla homo» under bildet. Hva gjør du?
- 2) Du står sammen med en gruppe venner i køen i kantina når du overhører to gutter snakke til en jente. De bruker ordene hore, slut, billig og fitte. Hva gjør du?
- 3) Du er tilskuer på en fotballkamp, og det er akkurat dømt straffe til det ene laget. Hun som står ved siden av deg roper til dommeren «hallo, svarting, har du ikke øyne eller?»
- 4) En av vennene dine, som har polske foreldre, får plutselig en sms fra et ukjent nummer; «Ta med deg coronaen tilbake dit du kommer fra, din kakerlakk». Hva gjør du?
- 5) Du skal på håndballtrening og når du kommer inn i garderoben ser du at noen har tegnet et hakekors på et av skapene. Hva gjør du?
- 6) Spør deltakerne om de har vært i en situasjon hvor de var vitne til hatefulle ytringer. Det kan være en situasjon hvor de visste eller var usikre på hva de skulle gjøre. Om noen kommer på en slik situasjon kan du be dem gjengi den, og så kan de andre få reagere på situasjonen.